

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 82 hallituksen esityksen johdosta laiksi tuloverolain muuttamisesta sekä lakialoitteista laiksi tuloverolain 96 §:n muuttamisesta

Eduskunta on 20 päivänä syyskuuta 1994 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä tarkoitettun hallituksen esityksen n:o 175.

1. Käsitellyt aloitteet

Hallituksen esitykseen sisältyy useita erillisiä tuloverotusta koskevia muutosehdotuksia. Tämän vuoksi valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä kaikki tuloverolain muuttamista tarkoittavat lakialoitteet sekä myös tuloverolakiin liittyvät toivomusaloitteet.

Valiokunta on siten käsitellyt eduskunnan valiokuntaan 26 päivänä helmikuuta 1993 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Hassin ym. lakialoitteen n:o 5/1993 vp laiksi tuloverolain muuttamisesta, 23 päivänä maaliskuuta 1993 lähettämän ed. Takalan ym. lakialoitteen n:o 9/1993 vp laiksi tuloverolain 99 §:n muuttamisesta, 15 päivänä kesäkuuta 1993 lähettämän ed. Heikkisen ym. lakialoitteen n:o 25/1993 vp laiksi tuloverolain 140 §:n muuttamisesta, 26 päivänä lokakuuta 1993 vp lähettämän ed. Kohiojen ym. lakialoitteen n:o 42/1993 vp laiksi tuloverolain muuttamisesta, 26 päivänä huhtikuuta 1994 lähettämän ed. Paloheimon ym. lakialoitteen n:o 24 laiksi tuloverolain muuttamisesta, 23 päivänä kesäkuuta 1994 lähettämän ed. Kohiojen ym. lakialoitteen n:o 46 laiksi tuloverolain muuttamisesta, 9 päivänä syyskuuta 1994 lähettämän ed. Markkulan ym. lakialoitteen n:o 47 laeiksi tuloverolain ja verotuslain muuttamisesta, 23 päivänä syyskuuta 1994 lähettämän ed. Kauton ym. lakialoitteen n:o 54 laiksi tuloverolain 58 §:n muuttamisesta, 14 päivänä lokakuuta 1994 lähettämän ed. Louekosken lakialoitteen n:o 67 laiksi tuloverolain 96 §:n muuttamisesta, 18 päivänä lokakuuta 1994 lähettämän ed. AlaNissilän ym. lakialoitteen n:o 71 laiksi tuloverolain 58 §:n muuttamisesta, 21 päivänä lokakuuta 1994 lähettämän ed. Mattilan ym. lakialoitteen n:o 75 laiksi tuloverolain 96 §:n muuttamisesta sekä 18 päivänä marraskuuta 1994 lähettämän

ed. Rauramon lakialoitteen n:o 88 laiksi tuloverolain 83 §:n muuttamisesta.

Niin ikään valiokunta on käsitellyt tässä yhteydessä eduskunnan valiokuntaan 14 päivänä huhtikuuta 1993 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämät vuoden 1993 valtiopäiviltä olevat ed. Laakkosen ym. toivomusaloitteen n:o 24 energiapuun myynnistä saatavan tulon verovapaudesta, ed. Muttilaisen toivomusaloitteen n:o 26 sairauskulujen vähennysoikeuden palauttamisesta pienituloisille, ed. Muttilaisen toivomusaloitteen n:o 27 työmatkakustannusten verovähennysoikeudesta, ed. Mäkelän ym. toivomusaloitteen n:o 29 velkojen korkojen vähennysoikeuden omavastuuosuuden poistamisesta verotuksessa, ed. Mäkelän ym. toivomusaloitteen n:o 30 invalidivähennyksen korottamisesta verotuksessa, ed. Mäkelän ym. toivomusaloitteen n:o 31 opintolainalyhennysten saattamisesta vähennyskelpoisiksi verotuksessa, ed. Mäkelän ym. toivomusaloitteen n:o 32 hoitotoimenpiteenä tehtävästä työstä maksettavan palkkion saattamisesta verovapaaksi, ed. Mäkipään toivomusaloitteen n:o 35 suojatyöstä maksettavan palkan säättämisestä verovapaaksi ja ed. Riihijärven toivomusaloitteen n:o 39 sivuansoiden verotuksen lieventämisestä. Niin ikään valiokunta on käsitellyt eduskunnan valiokuntaan 18 päivänä maaliskuuta 1994 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämät ed. S.-L. Anttilan toivomusaloitteen n:o 20 suomalaisille ulkomailla maksettavan palkan verottamisesta, ed. Laineen ym. toivomusaloitteen n:o 26 pääoma- ja osinkotulojen verotuksen uudistamisesta sekä ed. Vistbackan toivomusaloitteen n:o 28 veronmaksukyvyyn alentumisvähennyksen soveltamisohjeiden selkeyttämisestä.

2. Kuullut asiantuntijat

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa verojaostossa, joka on valmistellut mietinnön valiokuntaa varten, ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Kirsi Seppälä valtiovarainministeriöstä, hallitusneuvos Tuulikki Haikarainen sosiaali- ja

terveysministeriöstä, ylitarkastaja Erkki Laante-rä verohallituksesta, osastopäällikkö Tero Honkavaara Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta, apulaisosastopäällikkö Hannele Ranta-Lassila Keskukskauppakamarista, lakimies Anna Lundén Suomen Yrittäjien Keskusliitosta, varatuomari Juha Ahvenniemi Pienteollisuuden Keskusliitosta, toimitusjohtaja Jussi Järventaus ja varatoimitusjohtaja Jorma Leinonen Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitosta, osastopäällikkö Vesa Korpela Veronmaksajain Keskusliitosta, varatuomari Maritta Rantanen ja talouspäällikkö Mikko Kuumola Planar International Oy:stä, oikeustieteen kandidaatti Erkki Helanemi Alexander Corporate Finance Oy:stä, ekonomisti Helena Pentti Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, suunnittelupäällikkö Olli Saariaho Akava ry:stä, agronomi Helinä Suominen Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, järjestöpäällikkö Vesa Jussila Suomen Myyntimiesten Keskusjärjestöstä, johtava lakimies Pekka Hemmo Työeläkelaitosten Liitosta sekä professori Heikki Niskakangas ja professori Kari S. Tikka.

3. Hallituksen esitys

Hallitus ehdottaa, että nettovarallisuuden laskenta-ajankohdan vuosia 1993 ja 1994 koskevaa siirtymäsäännöstä sovellettaisiin myös vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa. Sanotun poikkeussäännöksen mukaan nettovarallisuus laskettaisiin saman vuoden päättyessä olevan nettovarallisuuden perusteella eikä edellisen verovuoden päättyessä olleen nettovarallisuuden perusteella.

Muusta yhtiöstä kuin pörssi-yhtiöstä saadun osingon pääomatulo-osuuden laskentaa koskevaa tuloverolain 42 §:ää ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan hallituksen esityksen n:o 184 mukaista varallisuusverolain muutosehdotusta.

Hallitus ehdottaa, ettei käytännöllisistä syistä vähäistä nettovarallisuutta otettaisi huomioon pääomatulo-osuuden perusteena. Rajanveto-ongelmien välttämiseksi ehdotetaan, että pääomatulo-osuutta ei laskettaisi lainkaan, jos omistajayrittäjän tai yhtymän osakkaan osuus yrityksen nettovarallisuudesta on pienempi kuin 30 000 markkaa. Kun nettovarallisuus on vähintään 30 000 markkaa, pääomatulo-osuus laskettaisiin nettovarallisuuden kokonaismäärästä.

Osituksessa saadun oman asunnon luovutusvoittoa koskevaa säännöstä ehdotetaan tarkis-

tettavaksi siten, että ositussaantoa edeltänyt asuminen rinnastettaisiin omistusaikaan.

Yhteisöjen ulkomailta saamien osinkojen verokohtelua ehdotetaan muutettavaksi siten kuin elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia on hallituksen esityksen n:o 157 johdosta muutettu (VaVM 52).

Työsuhteeseen perustuva etu oikeudesta merkitä vaihtovelkakirjan tai optio-oikeuden perusteella yrityksen osakkeita tai osuuksia markkinahintaa alempaan hintaan ehdotetaan verotettavaksi edunsaajan ansiotulona sinä vuonna, jona merkintäoikeutta käytetään. Paitsi ansiotuloksi etu katsottaisiin myös palkaksi ennakonpidätysvelvollisuusineen ja palkan sivukuluineen.

Eräisiin ansiotulosta tehtäviin vähennyksiin ehdotetaan myös muutoksia. Työmatkakustannusten vähentämisoikeuteen liittyvää omavastuusuutta ehdotetaan korotettavaksi 2 000 markasta 2 500 markkaan. Tulonhankkimisvähennyksen enimmäismäärää ehdotetaan alennettavaksi 2 100 markasta 1 500 markkaan. Kunnallisverotuksen ansiotulovähennys ehdotetaan myönnettäväksi myös vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa.

Oy Alko Ab:n osittaisesta verovapaudesta ehdotetaan luovuttavaksi ja yhtiön verokohtelu rinnastettavaksi muiden yhteisöjen verokohteluun.

Koska aviopuolisoiden yhteisverotuksesta ehdotetaan myös varallisuusverotuksessa luovuttavaksi hallituksen esityksen n:o 184 sisältämän lakiehdotuksen mukaisesti, myös tuloverolain 136 §:n mukaista verotuksen kattosäännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että sitä sovellettaisiin kumpaankin aviopuolisoon erikseen.

Tuloverolakiin ehdotetaan tehtäväksi lisäksi eräitä vähäisiä teknisiä tarkistuksia.

4. Käsiteltyjen aloitteiden sisältö

Käsitellyistä aloitteista kaksi on yli sadan allekirjoittajan tekemiä. Lakialoitteeseen n:o 9/1993 vp sisältyvän lakiehdotuksen mukaan olisi oikeus vähentää kokonaistulosta eräissä tapauksissa hoitajana toimivalle henkilölle maksettu palkka sekä siitä suoritettavat vakuutusmaksut. Lakialoitteeseen n:o 47 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan tulon perusteella suoritettavasta tuloverosta vapaaksi säädettäisiin eräin edellytyksin asunto-osakeyhtiöt, asunto-osuuskunnat, asunto-osakeyhtiöistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettavat osakeyhtiöt ja muut vastaavat yhteisöt

sekä vuokratalon ja asumisoikeustalon omistavat yhteisöt.

Muihin käsiteltyihin lakialoitteisiin sisältyy useita tuloverolain muuttamista tarkoittavia erillisiä lakiehdotuksia.

Valiokunnan käsittelemät toivomusaloitteet sisältävät useita tuloverotuksen muuttamista koskevia eduskunnan hyväksyttäväksi tarkoitettuja toivomuksia.

5. Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä.

5.1. Jaettavan yritystulon pääoma-osuus

Hallitus ehdottaa, että rajanveto-ongelmien välttämiseksi pääomatulo-osuutta ei lainkaan laskettaisi, jos omistajayrittäjän tai yhtymän osakkaan osuus yrityksen nettovarallisuudesta on 30 000 markkaa pienempi. Varsinaisia asiallisia syitä ei hallituksen esityksessä ole ehdotetulle pääomaverouudistuksen periaatteista poikkeamiselle. Muutos ei valiokunnan käsityksen mukaan myöskään helpottaisi käytännön verotustyötä. Valiokunta ehdottaa tämän vuoksi, että lakiehdotuksesta poistetaan 38 §:n 1 momenttia koskeva muutosehdotus ja että tästä aiheutuvat muutokset tehdään myös 39 ja 40 §:ään.

5.2. Työsuhdeoptioiden verotus

Hallitus ehdottaa, että veronalaiseksi ansiotuloksi katsotaan myös etu työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta saada tai hankkia yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää alempaan hintaan vaihtovelkakirjalainan, optiolainan, optio-oikeuden tai muun näihin rinnastettavan sopimuksen tai sitoumuksen perusteella (työsuhdeoptio).

Työsuhdeoptioita koskeva ehdotettu muutos on valiokunnan mielestä veropoliittisesti perusteltu. Ongelmallista asiassa on kuitenkin muutoksen voimaantulo. Kun hallituksen esitys annettiin 16.9.1994, ilmeisesti oletettiin, ettei yhtiöissä ryhdytä erityisiin järjestelyihin työsuhdeoptioiden käytön aikaistamiseksi. Olettamusta ilmeisesti tukivat ajatukset yritysten PR:n vaalimisesta, yhtiökokousten päätösten sitovuudesta ja itse järjestelmän tarkoituksesta, johon kuuluu johdon sitominen yritykseen pitkäksi aikaa. Heti

hallituksen esityksen antamisen jälkeen syntyi kuitenkin huomattavia paineita optioiden käyttämistä aikaistaviin järjestelyihin. Kysymys on eräiden korkeimpaan yritysjohtoon kuuluvien henkilöiden varallisuusasemaan ratkaisevasti vaikuttavasta seikasta. Painetta on ollut erityisesti siihen, että asianomaisen yhtiön hallitus antaisi luvan optio-oikeuden myyntiin. Tietävästi eräät meklariyhtiöt ovat ilmoittaneet halukkuutensa optioiden oston.

Valtiovarainvaliokunnan käsityksen mukaan yleiset verotuksen tasapuolisuusnäkökohdat ja myös kannustinjärjestelmien suojaaminen niihin vain verosyistä tapahtuvilta keinotekoisilta puuttumisilta vaativat lakiehdotuksen voimaantulon aikaistamista siten, että suunnitellut optiojärjestelyjen aikaistamisoperaatiot tehdään kannattamattomiksi. Valiokunnan saaman asianantijaselvityksen mukaan tämä ei todennäköisesti onnistuisi enää vain viittaamalla verotuslain 56 §:ään, sillä hallintotuomioistuimet luultavasti tulisivat viittaamaan siihen, että ongelma oli eduskunnan tiedossa eikä siihen siellä puututtu. Tämän vuoksi lain voimaantulosäännös tulisi muuttaa siten, ettei työsuhdeoptioiden ansiotulon verottamismahdollisuuden varhentamista si-dottaisi veroviranomaisten näyttöön verosta vapautumisen tarkoituksesta, vaan asiasta sisällytetään nimenomainen säännös voimaantulosäännökseen. Toisaalta ns. puhtaat tapaukset eli tapaukset, joissa ei ole ryhdytty järjestelyn keinotekoiseen varhentamiseen, tulisi jättää voimaantulon varhentamisen ulkopuolelle.

Voimaantulon varhentamisen tulisi koskea esim. tilanteita, joissa merkintäaikaa on aikaistettu tai joissa yhtiön hallitus on 16.9.1994 jälkeen käyttänyt alkuperäisten tai ennen 16 päivää syyskuuta 1994 muutettujen lainaehtojen mukaisesti oikeuttaan myöntää lupa option käyttämiseen. Ehtojen vastaisesta menettelystä, jota ansiotulona käsittelyn varhentaminen koskisi, olisi kysymys myös silloin, kun johtaja myy optiot vastoin ehtoja eikä työnantaja mitenkään reagoi tapahtuneeseen. Jos alkuperäisten ehtojen mukaan optiota saa käyttää työstä erotessa ja johtaja eroaisi, myisi sitten optionsa, mutta palaisi jälleen konsernin palvelukseen, tulisi voimaantulon varhennus ulottaa tähänkin tapaukseen.

Voimaantulon varhennus herättää kysymyksen, kuinka valtiosääntöoikeudellisesti on arvioitava tällaista takautuvaa verolakia. Suomessa ei ole taannehtivan verolainsäädännön kieltoa, joten kysymys on lähinnä siitä, loukkaako taannehtivuus hallitusmuodon 6 §:n mukaista omai-

suudensuojaa siten, että laki olisi taannehtivuutensa vuoksi säädettävä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Valtiovarainvaliokunnan samoin kuin valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden käsitys on, ettei omaisuuden suojan loukkauksesta voi olla kysymys ainakaan siinä sääntelyvaihtoehdossa, jossa ns. puhtaat tapaukset jätetään varhentamisen ulkopuolelle ja sen piiriin otetaan vain perusteettoman veroedun tavoitteluun tähtäävät poikkeukselliset järjestelyt.

Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotukseen sisällytetään edellä mainitut näkökohdat huomioon ottava voimaantulosäännös. Valiokunnan ehdottama säännös on muotoiltu siten, että sen soveltamisajankohtaa koskevat kriteerit on ilmaistu mahdollisimman tyhjentävästi itse lakitekstissä.

Ennakkoperintälain 4 §:n mukaan palkaksi katsotaan muun ohella tuloverolain 66—69 §:ssä tarkoitettut edut. Siten työsuhdeoptiot ovat ilman eri sääntelyä ennakonpidätyksen alaista palkkaa.

Vaikka työsuhdeoptiot ehdotetaan säädettäväksi taannehtivasti ansiotuloksi, palkkana voidaan kuitenkin pitää vasta lain voimaantulon jälkeen saatavia etuja. Käytännössä ei myöskään olisi mahdollista soveltaa työnantajavelvoitteita kuluvana vuonna käytettäviin optioihin. Valiokunta ehdottaa, että voimaantulosäännökseen otetaan asiaa koskeva uusi 4 momentti, jonka mukaan ennakonpidätystä sovelletaan työsuhdeoptioihin, joita käytetään lain voimaantulo-päivänä tai sen jälkeen.

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 §:n mukaan työnantaja on velvollinen suorittamaan valtiolle työnantajan sosiaaliturvamaksua maksamiensa ennakoperinnän alaisten palkkojen määrästä. Työnantajan sosiaaliturvamaksun suorittamisvelvollisuus on siten sidottu ennakonpidätysvelvollisuuteen. Lainmuutoksen tultua voimaan on työsuhdeoptioiden osalta työnantajalla sekä ennakonpidätysvelvollisuus että velvollisuus suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksu. Työeläkelainsäädännössä, työtapa-turvavakuutuslainsäädännössä sekä muissa vastaavissa laeissa on omat lain soveltamisalaa koskevat säännöksensä, joiden nojalla ratkaistaan näiden lakien soveltaminen työsuhdeoptioi-

hin. Eläketurvakeskuksen omaksuman kannan mukaan työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua ei oteta huomioon TEL-palkassa eikä siitä siten ole tarpeen suorittaa työeläkevakuutusmaksua.

5.3. Eläkevakuutusmaksuvähennys

Hallituksen esitykseen ei sisälly tuloverolain 96 §:n sisältämää eläkevakuutusmaksuvähennystä koskevaa muutosehdotusta. Valiokunta ehdottaa, että asia otetaan käsitteilyyn lakialoitteiden n:ot 67 ja 75 pohjalta.

Valiokunta ehdottaa, että eläkevakuutusmaksujen vähennyskelpoisuuden ehtoja muutetaan mainituissa lakialoitteissa esitetyin perustein siten, ettei eläketurvaselvitystä tarvita, jos vähennysvaatimus on enintään 15 000 markkaa ja samalla enintään 10 prosenttia verovelvollisen ansiotulosta. Valiokunta ei sitä vastoin ehdota lakialoitteiden toista osaa eli yrittäjien vähennyksen katon poistamista.

Muutoksen jälkeen vapaaehtoisen eläkevakuutuksen maksut jakautuisivat verovähennyskelpoisuuden suhteen kolmeen ryhmään. Ensimmäisenä ryhmänä ja selvänä enemmistönä olisivat kokonaan vähennyskelpoiset maksut ilman vakuutusturvaselvitystä. Toisena ryhmänä olisivat kokonaan vähennyskelpoiset maksut, joista selvitys on esitetty. Lopuksi olisivat vielä muut eli 60-prosenttisesti vähennettävät maksut. Sama maksu voisi kuten nytkin jakautua sekä kokonaan että osittain vähennyskelpoiseen osuuteen. Jos esimerkiksi verovelvollinen vaatii vähennettäväksi 20 000 markkaa, hänelle myönnetään ilman eläketurvaselvitystä 15 000 markan vähennys ja lisäksi 60 prosenttia lopusta 5 000 markasta eli 3 000 markkaa.

Käsittelemiensä muiden kuin edellä tarkoitettujen aloitteiden suhteen valiokunta on asettanut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esityksen sekä lakialoitteiden n:ot 67 ja 75 pohjalta hyväksyttiin seuraava lakiehdotus:

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/92) 21 §:n 5 momentti ja 136 §:n 3 momentti,

muutetaan 21 §:n 1 momentin 1 kohta, (poist.) 39 §:n 1 momentti, 40 §:n 1 ja 2 momentti, 42 §:n 1 momentti, 48 §:n 3 momentti, 53 §:n 1 momentin 6 kohta, 66 §:n 3 momentti, 76 §:n 1 momentin 3 kohta, 92 §:n 1 momentin 15 ja 19 kohta, 93 §:n 1 momentti, 95 §:n 1 momentin 1 kohta, 96 §:n 6 momentti, 105 §, 143 §:n 8 momentti sekä 149 §:n otsikko ja 1 momentti,

sellaisina kuin niistä 105 § on 28 päivänä kesäkuuta 1994 annetussa laissa (520/94) sekä 143 §:n 8 momentti, 149 §:n otsikko ja 1 momentti ovat 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1502/93), ja

lisätään 53 §:n 1 momenttiin uusi 7 kohta ja 76 §:n 1 momenttiin uusi 4 kohta, 96 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa, uusi 5 momentti, jolloin nykyiset 5—7 momentti siirtyvät 6—8 momentiksi, seuraavasti:

21 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

38 §

(Poist.)

39 §

Verotusyhtymän osakkaan tulo-osuuden pääoma-tulo-osuus

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän osuus verotusyhtymän maatalouden puhtaasta tulosta, josta on vähennetty osakkaan yhtymän maatalouteen kohdistuvat korkomenot ja aikaisemmilta verovuosilta vahvistetut osakkaan maatalouden tappiot yhtymästä, katsotaan pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa osakkaan (poist.) yhtymävarallisuusosuudelle laskettua 15 prosentin vuotuista tuottoa.

40 §

Elinkeinoyhtymän osakkaan tulo-osuuden pääomatulo-osuus

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän osuus elinkeinoyhtymän elinkeinotoiminnan tuloksesta katsotaan pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa osakkaan (poist.) osuudelle yhtymän elinkeinotoimintaan verovuotta edeltäneen verovuoden päättyessä kuuluneesta nettovarallisuudesta laskettavaa 15 prosentin vuotuista tuottoa.

Jos elinkeinoyhtymällä on maatalouden tuloa, osakkaan osuus yhtymän maatalouden tuloa katsotaan pääomatuloksi siihen määrään

saakka, joka vastaa osakkaan (poist.) osuudelle yhtymän maatalouteen verovuotta edeltäneen verovuoden päättyessä kuuluneesta nettovarallisuudesta laskettavaa 15 prosentin vuotuista tuottoa.

42, 48, 53, 66, 76, 92, 93 ja 95 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

96 §

Eläkevakuutusmaksuvähennys

Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen maksut ovat vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne ovat verovuonna enintään 15 000 markkaa ja enintään 10 prosenttia verovelvollisen verovuoden puhtaasta ansiotulosta myös siinä tapauksessa, ettei selvitystä edellä 2—4 momentissa säädettyjen edellytysten täyttymisestä ole esitetty, jos vakuutukseen perustuvaa eläkettä vakuutus sopimuksen mukaan aletaan vanhuuseläkkeenä maksaa aikaisintaan vakuutetun täytettyä 58 vuotta.

Siltä osin kuin vapaaehtoinen eläkevakuutus ei täyty edellä 1—5 momentissa säädettyjä edellytyksiä, verovelvollisella on oikeus vähentää sen maksuista 60 prosenttia, vuodessa kuitenkin enintään 30 000 markkaa. Sama vähennysoikeus koskee hänen tulokseen 68 §:n nojalla luettuja työnantajan suorittamia maksuja. Kertamaksullisen eläkkeen tai erillisenä myönnetyn työkyvyttömyyseläkevakuutuksen maksut ja kansaneläkevakuutusmaksu eivät ole lainkaan vähennyskelpoisia. Verovelvollisen oman tai hänen puolisonsa eläkevakuutuksen maksujen vähennyskel-

poisuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei saman vakuutuksen maksuja ole vähennetty elinkeinotulosta tai maatalouden tulosta.

105, 143 ja 149 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Lain 66 §:n 3 momenttia sovelletaan muutetussa muodossaan vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa niihin työsuhdeoptioihin, joita on käytetty 16 päivänä syyskuuta 1994 tai sen jälkeen. Lakia ei kuitenkaan sovelleta vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa, jos työsuhdeoption käyt-

Lisäksi valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys sekä lakialoitteet n:ot 67 ja 75, ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:o 5/1993 vp, 9/1993 vp, 25/1993 vp, 42/1993 vp, 24, 46, 47, 54, 71 ja 88 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1994

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saari, jäsenet Alaranta, Heikkinen, Hämäläinen, Jääskeläinen, Laaksonen, Lahtinen, Lahti-Nuuttila, Luukkainen, Malm (osittain), Mäki-Hakola,

tämisjakso tai osa siitä ajoittuu vuodelle 1994 lainan liikkeeseen laskemisen yhteydessä osakeyhtiölain 5 luvussa säädetyllä tavalla hyväksytyjen alkuperäisten tai ennen 16 päivää syyskuuta 1994 muutettujen lainaehtojen mukaan. Alkuperäisten lainaehtojen mukaisena ei pidetä työsuhdeoption luovutuksen sallimista tai sen käyttöajankohdan aikaistamista yhteisön hallituksen 16 päivänä syyskuuta 1994 tai sen jälkeen tekemin päätöksin siinäkään tapauksessa, että hallitukselle olisi alkuperäisissä lainaehdoissa annettu tähän valtuus. (Uusi 3 mom.)

Ennakkoperintälain palkkaa koskevia säännöksiä sovelletaan niihin työsuhdeoptioihin, joita käytetään lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen. (Uusi 4 mom.)

Vielä valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:ot 24, 26, 27, 29—32, 35 ja 39/1993 vp sekä n:ot 20, 26 ja 28 hylättäisiin.

Ryynänen, Sasi, Tiuri, Turunen ja Vihriälä sekä varajäsenet Apukka, Backman, Hurskainen (osittain), Liikkanen, Rajamäki, Renko (osittain) ja T. Roos.

Vastalauseita

I

Hallitus esittää kiristettäväksi palkansaajien verotusta edelleen leikkaamalla työmatkakulujen vähennysoikeutta ja pienentämällä tulonhankkimisvähennystä. Esitys on vastoin kaikkia työhön kannustamiseen pyrkiviä tavoitteita.

Valiokunta on hylännyt hallituksen esittämän

38 ja 40 §:n muuttamisen siten, että pääomatulo-osuutta laskettaessa otettaisiin huomioon vain vähintään 30 000 markan suuruinen nettovarallisuudelle laskettava 15 %:n vuotuinen tuotto. Pidämme hallituksen esitystä perusteltuna emmekä voi yhtyä valiokunnan tekemään muutokseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

38—40 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muuten valiokunnan mietinnön mukaisesti, paitsi että 38—40, 93 ja 95 § hyväksyttäisiin näin kuuluvavina:

93 ja 95 §
(Poist.)

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1994

Jouni Backman
Timo Roos
Asko Apukka

Tuulikki Hämäläinen
Kari Rajamäki
Jouko Jääskeläinen

Pentti Lahti-Nuutila
Hannele Luukkainen
Sinikka Hurskainen

II

Valtiovarainvaliokunnan enemmistö on hallituksen esityksen n:o 175 käsittelyn yhteydessä hylännyt edustaja Takalan ym. lakialoitteen n:o 9/1993 vp, jonka yli sadan allekirjoittajan joukossa on 30 valtionvarainvaliokunnan jäsentä. Edustaja Takalan lakialoitteen mukaisesti olisi verotuksen kevennyksellä parannettu kotitalouksien työllistämismahdollisuuksia silloin, kun kotitalous on hoitoavun tarpeessa.

Kunnallisen päivähoidon kehittymisestä huolimatta maassamme on edelleen lukuisia perheitä, joille kotiapulaisen palkkaaminen on ainoa ratkaisu. Tarve kohdistuu erityisesti 3—6-vuotiaiden lasten vanhempiin, jotka eivät ole kotihoitotuen piirissä. Myös vanhusväestön määrän kasvaminen lisää tulevaisuudessa säännöllistä hoitoapua tarvitsevien vanhusten määrää. Laitoshoidon vaihtoehtona useille vanhuksille olisi-kin hoitajan palkkaaminen kotiin.

Sekä lasten että muiden hoitoa tarvitsevien kannalta kotona tapahtuva hoitotyö on turvallisin ja läheisin vaihtoehto. Se on myös yhteiskunnan kannalta laitoshoidon edullisempi hoitomuoto, sillä näin yhteiskunnalta säästyisivät laitospaikan järjestämisestä ja ylläpitämisestä aiheutuvat kustannukset.

Työttömyys on tällä hetkellä yhteiskunnan kipein ongelma. Kun työttömien määrä on lähes puoli miljoonaa, on nyt äärimmäisen tärkeää hyödyntää kaikki mahdollisuudet uusien työpaikkojen luomiseen.

Onkin sekä sosiaalisesti, kansantaloudellisesti

että ennen kaikkea vallitsevan työllisyystilanteen huomioon ottaen perusteltua tukea verotuksellisesti sellaisia verovelvollisia, joilla on tahtoa järjestää lapselle, vanhukselle, vammaiselle tai muulle hoidon tarpeessa olevalle omaiselle kotihoitoa.

Myös hoitotyön inhimillisin muoto, kotihoito, on huolestuttavasti vähentynyt yhteiskunnassamme. Tuloverolain muuttaminen ehdotetulla tavalla on yksi keino edistää kotihoitoon mahdollisuuksia.

Edustaja Takalan aloitteen mukaisesti ehdotamme, että valtionverotuksessa verovelvollisella tai puolisoilla yhdessä on oikeus vähentää kokonaistulostaan hoitajana toimivalle henkilölle maksamansa ennakonpidätyksen alainen palkka sekä siitä suoritettua työnantajan sairausvakuutus-, kansaneläke-, työeläke- ja tapaturmavakuutusmaksut, jos verovelvollinen on työnantajan asemassa ja hoitaja on hoitanut verovelvollisen tai tämän puolison lapsia, vanhempia, vammaisia tai muita hoidon tarpeessa olevia omaisia eikä verovelvollinen tai puoliso saa yhteiskunnallista tukea tähän tarkoitukseen. Lisäksi esitämme, että sama oikeus koskee verovelvollista, joka on itse tai jonka puoliso on hoidon tai avun tarpeessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että tuloverolain 99 §:ään lisättäisiin lakialoitteen n:o 9/1993 vp pohjalta uusi 2 momentti seuraavasti:

99 §

Valtionverotuksessa verovelvollisella tai puolisoilla yhdessä, jotka työnantajan asemassa ovat maksaneet palkkaa hoidon tai avun tarpeessa olevaa verovelvollista itseään tai tämän puolisoa taikka verovelvollisen tai tämän puolison lapsia, vanhempia, vammaisia tai muita hoidon tai avun tar-

peessa olevia omaisia hoitaneelle henkilölle, on oikeus vähentää kokonaistulostaan hoitajana toimivalle henkilölle maksamansa ennakonpidätyksen alainen palkka sekä siitä suoritettua työnantajan sairausvakuutus-, kansaneläke-, työeläke- ja tapaturmavakuutusmaksut, ellei verovelvollinen tai puoliso saa muuta yhteiskunnallista tukea tähän tarkoitukseen.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1994

Hannele Luukkainen

Jouko Jääskeläinen